

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΜΠΟΥΣΣΕ—'Η Κυρία ντ'ε Περμαδούρ
[Συλλογή Wallace, Λονδίνον]

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Έγκρινον τὸ «Ἐξάστιγ» τοῦ κ. Δ. Ἀντύπα καὶ τὴν μετ'ῶσσι τοῦ «Καλοῦ συντρόφου» τοῦ Δ. Οὐλάνδ' ἀπ' τὸν κ. Ἀυσηο. Λίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐνέκρινον (πέστε καὶ ἐνέκρινον) τὸν «Ποιητὴ» τοῦ κ. Β. Σεβέρου.

Ἄ, μὰ ἡ φῶδ' σου «Τῇ ροδοδακτύλῳ Αὐγῇ» κ. Γ. Μασ., ἀριστοτέλειαν σὺ εἶδες τῆς, πρέπει, ὡσι-σμένως νὰ δημισιευθῇ, καὶ μ' ἄλλας τίς τιμὲς τῆς θέ-σεως αὐτῆς. Ἐνίνα τόσο μὲν ἄσπε, ὅπου ὅχι μόνον τὴν ἐμπεδῶ ἀπ' ἐξω, παρὰ θὰ τὴν ἐγὼ ἀπαγγεῖλει σὲ καμμιὰ δεκασιὰ φίλους! Ὅλοι δὲ οὗτοι μείνανε σὺν κ' ἐμὲ κατενθουσιασμένοι! Δὲν θὰ εἴτανε λοιπὸν ἀποέ-πεια ἀπὸ μέρος μου νὰ στερήσω ἀπ' αὐτὴ τὴν εὐγ-ρίστησι τοὺς καλοὺς γνωρίμους τῆς στήλης μου: Με-ρικοὶ ἀπ' αὐτοὺς, σεβαστοὶ στὰ γούμματα καὶ στὴν ἡλικία, θὰ λάβουν, κοντὴ στὴν ἄλλην εὐχαρίστησι, καὶ τὴν εὐκαιρία νὰ θυμηθοῦν ἀνάλογα δικὰ τους ἀρι-στουρήματα:

Τὴν σκοτιὰν ταχὺ ὡς δικάεις! μὲ ρομφαίαν πυρίνην χουσιῶν καὶ τὰ σκότ' ἀρχίζουσιν νὰ τήκουν! ὡς χιὼν ὑπὸ ἥλιον ἄφου- [καὶ, ἐνδομῶς αἰσθάνομαι, διὰ] ἀμαθῶν ἐπὶ ἔκτου θυμῶδους, ἐπιδύναται ἀκράτητος δυνάμει ἀπαιτεῖ τὸ καθήκον.

Καὶ τὸ δόρυ τῆς πάλλουσα τρέχει! περυσιστῆρας ἐμπήγουσ' [ἀτόμως εἰς πλευρὰς εὐγενεῖς, φεῖ! ἱππεύουσιν,] λίαν ἀνοικτιρμόνως. Σπεῦσον! Σπεῦσον! ἡ ὥρα ἐπείγει, ἡ ὥρα δέον ὅπως φανῇ, πρὸς χαρὰν μικρῶν καὶ μεγάλων, ἡ τις εἶνε λίαν ὀφθαλ- [μοσανής.

Κακότυχε, κ. Κ. Μαντζ., ψαρεύου στὸν ἀφρό: «ἐν πῇ μου τὴν ἀλγεία», «τ' ἐρύθημα», «ἀδιάφανα», «σρανταχτερές» «ἰράς» — ψαρεύου καὶ τοῦ δίνω...

Ἄτονη, σεοῦμένη ἡ ἔκφρασί σου, Δνις Σ. Ἰδλ. Γι' αὐτό, μ' ὄλον τὸν τραγουδιστικὸν ρυθμὸν τοῦ. «Τὸ γράμμα μου», χωρὶς ἀληθινὰ φτερά, μένει κοινὴ ἐρωτική ἐπι-στολή, μ' αἰσθηματολογία, ὅχι μ' αἰσθημα.

Τὸ «Διτιχά» σου, κ. Θ. Σαν., δὲν ἔχουν καμμιὰν ἀπολύτως ἀπ' τίς χάρες τῶν δημοτικῶν, ἡ ὅποιον ἄλλων. Στὸ καλὸ τὸ διτιχὸ τί-ποτε δὲν περισσεύει καὶ τίποτε δὲν λείπει — ἄρα οὔτε ἡ ρίμα!

Τὸ δύστυχο τὸ διτιχὸ πῶς ποῦναι δατυλίδι μὲ διπλοδιαμαντόπετρα τὴ ρίμα γὰρ στολίδι

ὅπως ἔγραφε ὁ Μαβίλης.

Ἦεῖνε ἡ δὲν εἶνε ξαπλωμένος στὸ παραγώνι ὁ γέρος σου, κ. Α. Καπ. Ἄν εἶνε, δὲν μπορεῖ νὰ παῖξῃ καὶ κομπολόι, νὰ τὸ χτυ-πάῃ δὲ καὶ τόσο δυνατὰ, ὥστε νὰ τ' ἀκοῦς κ' ἐσὺ κ' ἐμμε. μ' ὄλο τὸ νερό «ποῦ στᾶει καὶ σπᾶει», μ' ὄλο τὸ χροκόπι τῶν παιδιῶν — πρῶτον αὐτό. Δεύτερον, δταν «ἀργοσταεῖν» μέσα μας οἱ θύ-μησες, κ' ὀκνᾷ ἀναδεῦνται τὰ «βραβεία» θαμμένα μυστικά μας, ἀργὰ «ἐκκοκκίζουμε» τὸ κομπολόι

μας, ὅχι γοργὰ. Τέλος, πρόσθεσε πάσες — ἀδελφες φυσικά — ἀντιθέσεις ἔχεις μέσα σὲ δώδεκα στίχους (σὰ νὰ μὴν ἔφθανε δηλαδὴ ὅτι τοὺς λείπει ἡ πρω-τοτυπία, τοὺς ἐστέρησες ἐσὺ καὶ τὸ μόνο ποὺ μποροῦσαν νὰ εἶχαν: τὴν «ἀτμόσφαιρα»): «ἀργὸ χτύπημα τοῦ νεροῦ — γοργὸς ρυθμὸς τοῦ κομπολο-γιού», «ξάνοιγμα ἀπαλὸ — λυγρὸς βιαστικός». «λα-χτὰρα γιὰ τὴ ζωὴ — τραγούδι μακρινὸ θλιμμένο» κλπ. κλπ. Αἶ, δταν φθάνῃ κανεὶς νὰ κ' μνη σ' ἓνα «ποίημα» τέτοιες παρατηρήσεις, δὲν μπορεῖ νὰ πρό-κειται περὶ ποιήματος...

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΣΙΝ ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ ΤΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ

Οἱ κάτοχοι τῶν τευχῶν 1—40 δύναν-ται νὰ τὰ βιβλιοδετήσουν εἰς ἓνα τόμον εἰς τὸ ἐργαστάσιον τῆς Ἑταιρίας Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ, καταβάλλοντες δραχ. 75 (ἐβδομήκοντα πέντε). Πρὸς τοῦτο δέον νὰ φέρουν εἰς τὴν Γραφεῖα τῆς Ἑταιρίας Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ Ὁδὸς Σοφοκλέους 3, τὰ 40 τεύχη πλήρη μετὰ τῶν περιδικῶν τῶν.

Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δύνανται, ὅπως οἰκονομήσουν περιττὰ ἔξοδα, νὰ λάβωσι μόνον τὸ κάλυμμα ταχυκῶς, προεμβάζον-τες δραχ. 50 — πλεόν δραχ. 4,50 ταχυδρο-μικὰ καὶ νὰ βιβλιοδετήσουν τὸν τό-μον τῶν εἰς ἐν τῶν ἐν τῇ πόλει τῶν βι-βλιοδετιῶν.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἀπολύτως ἐπι-θυμοῦν νὰ βιβλιοδετηθῇ εἰς τὸ ἐργαστά-σιον τῆς Ἑταιρίας μας, δέον νὰ ἀποστεί-λωσι συστημένα τὰ ἄνω 40 τεύχη πλήρη, μετὰ τοῦ περιδικῶν, καὶ νὰ ἐμβάσωσι δραχ. 75 — πλεόν δραχ. 28. — διὰ τὰ τα-χυδρομικὰ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ τόμου.

Οἱ κάτοχοι ἀποκομμάτων (κουπονίων) δέον νὰ ἀναμείνουν ὅπως συμπληρωθῇ καὶ τὸ ἀπόκομμα τοῦ 50οῦ τεύχους τότε δὲ θέλουν μᾶς ἀποστείλει ταῦτα ἀπὸ τοῦ ἀποκόμματος τοῦ 21οῦ τεύχους μέχρι τοῦ 50οῦ ὅποτε θέλουν τύχει 30ο) ο ἐκ-πτώσεως ἐπὶ τῶν ἄνω τιμῶν βιβλιοδεσεῖας (δηλ. διὰ πλήρη βιβλιοδετήσιν δραχ. 52,50 πλεόν ταχυκῶν διὰ τὰς ἐπαρχίας δραχ. 28. —, καὶ διὰ μόνον τὸ κάλυμμα δραχ. 35. — πλεόν ταχυκῶν δραχ. 4,50).

ΜΠΟΥΣΣΕ—'Η Σουλβία ἐλευθερουμένη ἀπὸ τὸν Ἀμύνταν
[Ἐφεῖται παρὰ τῇ Banque de France]

ΜΠΟΥΣΣΕ—Τὸ κλουβί - Pastorale
[Μουσείον τοῦ Λούβρου]

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ

Δὲν ὑπάγει πρὸς πόσησον καὶ συμπαθητικὸ πᾶσι ἀπ' τὸ Μοναστήρι. Ὅσοι εἶνε μακρὰ καὶ τὸ βλέπουν μὲ τὴν ἀπόστασι, τοὺ μακαίνει καὶ ντύνει ἄλλα τὰ ἀντικείμενα καὶ τὰ τοπία καὶ τὰ πρᾶγματα μὲ τὸ φῶς τῆς φαντασίας ποὺ σὴν-ματίζεται ἀπ' ὅ,τι ἔχουμε διαβάσει κ' ἀπ' ὅ,τι ἔχουμε ἀκούσει, τὸ φαντάζονται ὡς τόπον, ὅπου «ἄσα νοσὶ ἀπέπτη καὶ μόνον προσευγὴ καὶ με-τάνοια ὑπάγει καὶ ἴσως τριγύρω νὰ περιπετᾷ ἡ ἰδέα τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμά-των». Ψέματα ἄλλα αὐτά. Γαλήνη καὶ ἡσυχία βέ-βαια βασιλεύει. Κατάνυξις καὶ γλυκύτατη συγκέν-τρωση τοῦ «ἐγὼ» σὲ τόπον ποὺ νὰ θωρῇ τὸν κόσμον ἀπὸ κάποιαν ἄλλην μορφή, ἀλλὰ μὴ νοιῖ-στε ὅτι ἡ γοργὰ καὶ ἡ ἀπάλαισις τῆς ζωῆς λείπει ἀλλότელ' οὔτε ὅτι τὸ σαρκίον περιφρονεῖται καὶ παρσιμεύεται.

Ὁ ἄσκητης ἐπέσπεσε πρὸς τὴν γῆν. Ἐταλαι-πώρησε καὶ ἐβασάνισε τὴν σάρκα τὴν ἔκτισε νὰ οἰγήσῃ, νὰ τουροτοῦσῃ στίς παγωνιές, νὰ ἰδρω-κοπήσῃ καὶ νὰ ψηθῇ στὸ λιπώρι, νὰ μαστιγωθῇ, νὰ ἐρεομηθῇ, νὰ κολλήσῃ στὸ κόκκαλον καὶ νὰ κοιμηθῇ τὸν αἰώνιον ὕπνον πρὶν χωθῇ δυὸ πῆχες κάτω ἀπ' τὴ γῆ.

— Βοὲ διαβολόπαιδο, τὴν ἀναψες τὴ φωτιά; ἔβλεες ἀνοριεῖα, πορνόοι: ἔποδες καὶ καμμιὰ ἀφίνα νὰ λαιπιρίσῃ, νὰ γοισάσῃ, νὰ σπιθησίσῃ, ν' ἀνεοῖμε στίλβες οὐρανοῦ; Πᾶς καὶ γούφτα κά-στανα, σταύρωσέ τα, μαχαίρωσέ τα καὶ ρίχτα κεὶ δὲ στὴ γάββλη.

— Τὴν εἰγὴ σου δέσποτα' ἀπῆλθες ὁ ἱστορικὸς κου-βλὼν φῶρτωμα ἔβλα σὲ ζεμ-πὶλι καὶ μάτσο δαδὶ κομμένο ἀπὸ τὰ γέμια τοῦ σπὸν πευ-κῶνα, ποὺ δὲ θὰ τοῦ μείνῃ πευκάκι γιὰ σημάδι σὲ λίγο. Τὰ χόστια ἐπαρτήθησαν καὶ ἐτο-ποθετήθησαν στὴ γασμῇ, καὶ μὴ μισοκαρῶν, ἀπόσταγμα ἀροματωδὲς καὶ τέλειον κε-χομπιρῶν τῶν κατὰ καὶ γούρ ἀπὸ τὴν μογὴν διπτελῶν ἐχού-σας μὲ τὴν ἀντανάστει τῆς φλόγας ποὺ ἐπεπύκτωσε ἔαφνω ἀπ' τὸ μεγάλο τζάκι.

Ὅλα ἐτοῦμα γιὰ τὴν μεγάλη ἀπόλαυσιν, ποὺ δὲν τὴν βροῖσαι κανεὶς ποτὲ μέσα στὴ γῆρα καὶ γανέτας πλοῦτος δὲν ἀπαρᾷ νὰ τοῖ γούρσι.

— Σβύσε καὶ τὴ λαμπίτσα τώρα καὶ αἶντε νὰ κοιμηθῇς διαολόσπ... Ἄκουε συγγώ-ρησέ με.

— Μὲ συγχωρεῖς γιὰ τὰ λό-για μου καὶ γιὰ τὸ θυμὸν μου, μὴν λείει ὁ Πάτερ Σωφρόνιος. Μὰ ἔφρεῖς τί ἔκανε τὸ διαβο-λόπαιδο: ἔφρεῖς τί ἔκανε; ἔφ-ρεῖς τί ἔκανε ἂν δὲν πρόφταναι ἡ λαμπίτσα εἰς ὄφρσι ἄφου

ΔΙΗΓΗΜΑ
ΤΟΥ
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΠΑΣΤΟΚΗ

ΕΦΘΑΣΑΝ, ΟΛΟΙ ΕΔΩ ΕΙΝΕΙ!

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ
Ο ΚΟΣ
ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΛΑΣ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ο ΚΑΛΟΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ

Είχα ένα σύντροφο καλόν—καλύτερο δὲ θάρεις
Καθὼς τὸ τύμπανο γογγύει χτυποῦσε γὰρ τὴν μάχη
Στὸν ἴδιον τὸν βηματισμὸν μαζί μου περπατοῦσε.
Ἦρτε μιά σφαῖρα. «Εἶνε γὰρ μέ, ἡ μήπως εἰν' γὰρ σ' ἔνα;»
Αὐτόν' ἤρθε καὶ μπροστὰ στὰ πόδια μου πεσμένος
Ἔνα κομμάτι ζώοντος ἀπὸ τὸν ἐαυτὸν μου.
Καθὼς τ' ἔβλεπον μὲν γέμειζα τὸ χέρι αὐτὸς μοῦ δίνει
«Ὅχι τὸ χέρι δὲν μπορῶ τώρα νὰ σοῦ τὸ δώσω
Στὴν αἰωνία σου ζωῇ, καλὲ μου φίλε μένει!»
(Μετάφρ. ΑΜΑΜΟΣ)

LUDWIG UHLAND

ἔβγαλε λίγη καπνὸν καὶ μιά τελευταία ἀναλαμπή
κατακόρυφα. Τὰ ξύλα, σὸ μεγάλο μοναστηριό
τῆς, χρωμένον μὲ τὴν παλὰ ἀρχιτεκτονικὴν με
κρίση, ποδιὰ καὶ παραγών, ἀρχισαν νὰ πετοῦν
φλόγες ἀταίστες, φιδίσιες, μαριέζ, πράσινης καὶ
χρυσῆς, ποὺ ἀντιφύγγαντο στὸς γύρω τοίχους τοῦ
μικροῦ ξενῶνα, δίνοντας φανταστικὰ σχήματα σὲς
κρησινάσας κορυφές, στὴν ντουλάπα καὶ στὴν βί-
βλιοθήκη. Ὁ ἀσχημένος γάτος, ὁ Κασπαῦτης
τοῦ Σωφρόνιου κοιλουριάζτηκε καὶ αὐτὸς μπροστὰ
τὸν παραγών.

— Βάρε Σωφρόνι, καὶ ἀπὸ τοῦ δάχτυλου πότε
ποτέ καὶ λέγε τι ἔκανε τὸ διαβολόπαιδο.

— Τί ἔκανε; Τί ἔκανε; Μεσημεριανάκα ὁ διά...
Τὴν ἐμπέλεξέ! Ἀπὸ δὴ τὴν εἶχε ἀπὸ καὶ τὴν εἶχε,
τὴν ἔφερε σὰν νερά του τὴν κόρη δά... αὐτοῦ-
νοῦ τοῦ Σαματιᾶ καὶ τοῦ μαγαζιᾶ. Ποῦ τὸν
ἔβλεπε, ποῦ τὸν εὐρίσκε, ὅλο σὸ μαγαζὶ μέσα.
Κ' ἄτ' τὴν λειτουργία μουξε ξεφύγει, καὶ ἄτ' τὸν
ἐσπερίν τὸν ἔχανα καὶ μετὸν ὁδὸν τὸ σκυλί
ἐξελίσταρε καὶ ὅλο κάτω σὸ δρόμον σὸν μπαζάκι
τοῦ μαγαζιῶ καθισμένος χεμῶνα καὶ ὁ πρῶτο
πρῶτο κοινοῦτοῦσε, καρτερώντας τὴν πορτοῦλα
ν' ἀνοίξῃ. Μέναν ὁ πειρασμὸς τῆς σαρκὸς... Τὸ
λέει καὶ ὁ Γρηγόριος κάπου. — Τὸν ἐμάλωσα, τὸν
ἀποπύρην, τὸν ἐμπάστισα, τοῦ τις ἐβόρεξα μετὸ
ζωνάρι—τίποτα αὐτὸς. Μεσημεριανάκα λοιπὸν σή-
μερα ποῦ λέξ τὸ βλέπω, ἄτ' τὸν παραθυράκι μου
κελλιοῦ. Κυτάζω τὴν πατουλάκι ἀντίκρου καὶ μοῦ
φράνκει κατὶ σὰ νὰ κοινοῦται. Πῆρα πὺς ἦταν τὸ
τραγῆκι· μὰ αὐτὸ ἦταν δεινὸν καὶ πελεκούσε τὴν
τραυροβάνα μιάς χορτασιάς παρέκει. Ἀγούμια δὲν
ἔχονε δόξα τὸ Θεοῦ. Κυτάζω καλύτερον βλέπω
καὶ ἐξεμνίττει ἀπ' τὴν πατουλάκι κατὶ κόκκινον
δυστροπὸν νὰ ξεπροβάλλουν πατούσιον... πόδια...
τέσσερα εἶτανε...

— Βάλε δὸν δάχτυλα Σωφρόνι, ἀκόμα καὶ
τράβα καὶ κἀνα κάστανον...

— Θεέ μου συγγνώμης μὲ λοιπὸν. Ξεροβήχω,
μαζεύοντάς τὰ πόδια... Φωνάζω, Παντελῆ... Παν-
τελῆ βοέ! Ποῦ Παντελῆ, ὅντε στὴν αὐλή, οὔτε
στὸν ἐκκλίσαν, οὔτε στὴν ἐκκλίσαν, οὔτε σὸν κελλί
του. Βγαίνει καὶ τραβά κατὰ τὸ μαγαζὶ. Ρωτῶ
τὸν Κύρ' Σαματιᾶ: «Ἐδὼ εἰν' ἡ Λενιώ;

— Πᾶσι νὰ κόψη κοῦμαρον, μὸν λέει.

— Εἰ τότε, εἰτα μέσα μου, «Σωφρόνι, μένα κακὸν

τεταίνεται στὴν πατουλάκι». Λύ-
σε τὸ ζωνάρι σὸν τὸ πέτιονο
καὶ τράβα γλῆγορον. Τετάρηκα
λοιπὸν ποῦ λέξ, ἀστρωτὴ καὶ
ἀχνός, καὶ, ὡς πον νὰ φτύσῃ
ὁ πειρασμός, μπροστὰ του
βρόδῃκα.

— Τὸς εἰδεις;

— Δὲν μοῦ βάστηξέ ἡ καρ-
διά μου. Βρὲ Παντελῆ, τοῦ
λέω, βρὲ παιδί μου! Βρὲ Λε-
νιώ, βρὲ κοπέλλα μου...

— Αὐτὰ εἶπες μοναχά;

— Τί ἄλλο ἤδελες νὰ πῶ;

Τὸ ζωνάρι τὸν φτιάσανε γὰρ
νὰ ζωνοῦμαι, ὅχι γὰρ νὰ δερ-
νομαι. «Ἐπειτα ἄλλη δ' υλεῖα
δὲ θὰ κάνο 'δὸ στὸν κόμονο
παρὰ νὰ φυλάω τὰ ἐσθια.
'Ἄς τὰ φυλάξω καὶ ἄλλοι.
'Ἐπειτα, νὰ ποῦμαι καὶ τὴν
ἀλήθεια, φταίει καὶ ὁ Θεὸς
λιγὰς. «Θεέ μου, συγγνώμης
με!» Τάχα, δὲν μποροῦσε νὰ
τὸν περιμάτῃ τὸν πειρασμό;
ἔδω ποῦ τὰ λέμε ἀναμεταξύ
μας, τὶ θάκανε τὸν λόγον σου
ἀν' βορκοῦσον μπρὸς τὴν πα-
τουλάκι, καὶ ἂν ἐπεφτε ἡ Λενιώ
στὰ πόδια σου κλαίοντας, πα-
ρακαλῶντας, φιλιώντας τὰ χέ-
ρια σου... ἔ τι θάκανε;

— Σωφρόνι. Βάλε ἄλλη μία
καὶ πῆγαν κοιμήσου γιατί ἔ-
χεις ὁδὸν προῖο-πρῶο.

ΕΒΡΑΙΚΗ ΟΥΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΥ
ΣΙΑΛΩΜ ΛΕΪΧΕΜ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΤΩΝ ΚΑΘΙΕΛΗΤΩΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ
ΥΠΟ
ΓΙΩΣΕΦ ΣΑΠΤΑ

Τι τὰ θέλετε καὶ τί τὰ γινώσκετε! Τὸ ἔξωρ' πλοῦ-
σιος μπορεῖ νὰ μὴν εἶμαι καμιά θεία μπορεῖ νὰ μὴν
ἔχω ἀνάμνησιν σὺν τῶν τοῦ μεγάλου. Μὰ
ὅλα καὶ ὅλα: τὴν γὰρὰ ποῦ τὸν ἴδιον ἐγὼ βλέποντας τὰ
παιδιά μου, καὶ, τὰ παιδιά ποῦ μοῦ χάρις ὁ Θεὸς
μαζεύματα σὸν φτωχικό μου καλυβάκι, δὲν τὴν ἀ-
θύνεται μήτε καὶ ὁ μεγαλύτερος ἐσπλυνὸς τῆς Κα-
θολικῆς.

Ὅντας ζυγνύουν οἱ γιορτάδες καὶ συνάξονται τὰ
παιδιά μου δλόγισα τὴν ἐβρα, ἀγρία καὶ κοῦ-
σια, γαυροὶ καὶ νυφάδες, ἀγρόνια καὶ δισηγγοῖνα ἔ...
τότε εἶμαι βασιλιάς μέσ' σὸν σπῆντο μου. Ποῖος μπο-
ρεῖ νὰ παραβῇ μὲν ἔμμενα, ποῖος μπορεῖ νὰ φτάσῃ
τὴν ἐντύχια μου;

Νὰ λόγον χάρι τοῦ «Πουρέι», ἡ γιορτὴ τῆς Ἑορτῆς!
Γιὰ πῆς μου, σὲ παρακαλῶ, τὸ γούστο θὰ εἶχε νὰ
καλῶμαι, γὰρ καὶ ἡ γυναικα μου, σὸν τραπέζι, σὰ
δύο κοῦσιον; Ὅνταν ζωῇ αὐτὸ; Πῆς πὺς ἔργα
τοῦ Θεοῦ τὰ καλά, πὺς ἐγέμνα τὴν μάμμη μὲ φρο-
σούτα, μὲ πασιτίσκα καὶ ὅλα τὰ φρούτα καὶ τὰ
γλυκίσματα, τὸς πασιτέδες καὶ τὰ δόντια τοῦ Ἀμάν
ἔ, καὶ ἄτ'; Τι μὲ τοῦτο; Ματαῖος μαινοτιγῆται!
Μὰ καὶ τὸ μουλάρι μου, καὶ τὸ συμπάθειον, σὸν μᾶ-
σημα ταῖρι δὲν ἔχει. Ἦ μὴ πρέπει καὶ οἱ ἀνθρώποι
νὰ μοιάσουν τὰ ζῶα; Κάθε ἄλλο! Ποῦ μᾶλλον ὁ
ὁρῶτος, καὶ ἀκόμα περισσότερον εἰς γιορτάδες, καὶ
ἀκόμα περισσότερον σὸν τοῦμοῦτον τοῦ Περσέι.

Τι τὰ θέλετε; Προῖο ἀπ' ὅλα εἶνε τὰ παι-
διά, νὰ μὴν ἀβασκαθοῦν! Ἐγὼ τὸ λοιπὸν ὁχτώ, καὶ, ἐμμένα
ποῦ με βλέπετε ἔδω... Πολλὰ τὰ χρόνια τους! Κ' ὅ-
λα τους παντρεύονται! (Στὴν ἀρχὴ εἶτανε δόδεκα
καὶ τὰ τέσσαρα φῆγαν ἀπ' τὸν φρεντικὸν τοῦτον κό-
μονο καὶ μᾶς ἀφῆσαν ζωῇ). Τὰ μισὰ λοιπὸν εἶνε
παιδιά καὶ τὰ ῥέστα κορίτσια. Τέσσερις γαμπροὶ καὶ
τέσσερις νυφάδες. Ὅντες ἔχονε ἕνα λογαριασμὸν ἀπὸ
δεκάξυ φρυξέ—πολὺ ἡ ζωῇ τους!

Ἦστε, βάλε καὶ τὰ παιδάκια, τ' ἀγρόνια δηλαδὴ!
Χίλες δόξες γάγγης Θεοῦ μου! Οἱ κοπέλλες καὶ οἱ νυ-
φάδες μου εἶνε πολλὰ καρπερές, δηλαδὴ γεννᾶνε, σὰ
νὰ λέμε, γεννᾶνε κατὰ χρόνον. Στεῖρα γυναικα μὲ τὴν
δύναμιν τοῦ Μεγαλόδυναντον δὲν ὑπάρχει μέσ' σὸν σπι-
τικό μου. Μονόχα καίποια γυνίκα ἔχω, ποῦ δὲν ἔξω
γιατὶ, στὴν ἀρχὴ δυσκολεῖται λιγὰς. Πολλὸν καιρὸ
περιμένει τὴν νύμφην μου νὰ τὸν ἐξεπτάξῃ κανένα μωρό,
μὰ τὰ κόπια πῆγανον τοῦ κάκον!

Ἀρχισαν τότε τὰ ματ'ζόνια... Γιατρός καὶ γιαιο-
σοφία, ραββῖν καὶ ἔξωρια—χίλια δυὸ διαβολοκα-
μάματα.

Μὰ ὅλα στὰ χεμῶνα... Ὅταν δὲν πῇ ὁ Θεὸς τὸ
γαί. Κοιτολογίς μ' αὐτὰ καὶ μ' αὐτὰ παιδεύονταί
μὲ τὴν κινεῖ, ὅσπον ἀποκάμαρ' δὲν ἔμεινε πιά ἄλλη
σοσπῖρα ἀπ' τὸ διαζύγιον.

Μόλις ὅμως φτάσανε τὰ πρόματ'α στὰ χωρίσματα,
νὰ σου καὶ κάνει ζαβόματα: «Δὲν θέλω ἐγὼ νὰ με
διώξῃ»...! Τι λέξ καλὸ; Ποῦ ἀκούστικες ποτὲς αὐτὸ
τὸ πρόματ'; «—Ἀκούσ' το καὶ μᾶθ'ε το μοῦ λέγει
ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ!» «—Βρὲ παλαβέ, λέγω ἐκεῖνο: τὶ
κάθεσαι καὶ τὴν ἀκούς, ποῦ σοῦ λέγει πὺς σ' ἀγα-
πάει; «—Μὰ καὶ ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ» μοῦ λέγει! Τι τοῦ
λέξ ἐλόγον σου ἀντινοῦν τοῦ ἔξυπνου; Ἐγὼ τοῦ μιλῶ

γὰρ «παιδιά» καὶ αὐτὸς μοῦ κρένει γὰρ «ἐρωτες»!

Ἔδω ἀπελέκητο!
Κοιτολογίς ἡ νύμφη μου δὲν ἐδιώχτηκε καὶ ὁ Θεὸς
τὴν ἐσπλαχνίστηκε. Ἐξὼ χρόνια τώρα, νὰ μὴ βασκαθῇ,
ἀνοίξῃ ἡ μήτρα της καὶ ὅλο μωρον δέμα ξεπαι-
σιν, ἀδικοκα, δίχως ἀναπαύ... Κάθε χρόνο καὶ χρο-
νάκι... Ἔνα τοῦδ' ἔργον ἀγρόνια μὴν φέρει σὸν
κόμονο!

Ἄ, καὶ νὰ τὰ βλέπατε αὐτὰ τὰ γονάκια μου! Ὅλα
τοὺς ἔμορφα καὶ συμπαθητικά, τὸνα πὺς ῥόστω ἀπὸ
τῶν ἄλλων. Πιστάδια μου ξετίμητα καὶ μαγαζιάρικα
τὰ φωνάζω ἐγὼ! Καὶ ποῦ νὰ ὄξῃς τὸ διάβασμά τους!
Τρέλλα! Ποῦ νὰ θέλεις στὴν τᾶδε σέλλα τοῦ Πα-
μοῦδ' νὰ σου καὶ σοῦ ἀνοίγουνε τὴν σέλλα τοῦ Πα-
μοῦδ', Στὴν Βίβλο; σὲ Σχόλια; σὲ Γραμματικὴ καὶ
σὲ ἄλλα φιλοσοφίματα τοῦ τελευτάκου καροῦ; Ὅνταν
ταῖρι δὲν τοὺς βγαίνει! Τὸ διάβασμα καὶ ἡ γραμ-
μὴ σὲ ρούσκα, σὲ γεωμετρίκα, σὲ φραντζέσκια...
ἄλλο νὰ βλέπεις καὶ ἄλλο νὰ σὸν μολοῶν!

Πολλὲς φορές, ὄντας θέλω νὰ σὸν διαβάζω κατὰ
γρόμμα, ἡ νὰ μὸν γράφουνε καμιάν ἀνθρώπου, ἀρ-
γεῖ καὶ ὁ πόλεμος καὶ ἡ μάχη. Παπαποῦ, ἔμμενα ὁδονοῖ!
Παπαποῦ ἐγὼ ὅλο...

Ἄλλὰ τί; Μὴ μ' ἀρωτᾶτε γὰρ κυβέρον... Ποῦ τίποτα
πρόματ'; Ἐχονε ψηλά ἕνα μεγάλο θῶν ποῦ πε-
βερνεῖ καὶ συντρεῖ ὅλα τὰ πάντα. Αὐτὸς μᾶς τὴν
βολεύει—μὰ φορὰ μὲ τόνα, μὰ μὲ τῶλο! Μὸν με
εὐκόλμα, μὰ μὲ δυσκόλμα. «—Ε, τί νὰ κάμεις; Ἀτῆ
εἶνε ἡ τύχη τοῦ ἀνθρώπου» πρέπει νὰ νικήῃ τὴν μοῖραν
τοῦ καὶ τὶς κακὲς περιστάσεις...

Τὸ μεγάλο μου παιδί, λόγον χάρι, δὲν εἶταν ἀσχημὴ
ἡ δουλειὰ τοῦ σπῆν ἀρχῇ. ἔχεν κοντά σὸν χωριό, τὴν
Ζλοντεγρόφκα καὶ ἔξωκομμοῖσε τὸν καρβίλι του.
Μ' ἀφῆσαν βγῆκε ἡ ἀπόρρησι τοῦ γκομβέρτου καὶ
θελήσανε νὰ τὸν ἐξουκομμοῖσαν ἀπὸ καὶ πέρα, ἐπὶ
μεινε αὐτὸς καὶ ἔμμενα ἀποδείξεις καὶ μαριτίουσις
εἶταν καίποιας σ' ἐκεῖνο δὴ τὸ μῆρος ἀπ' τὸν καιρὸ
τοῦ Νῶε. Ἔτσι ἔκριναν τὰ πρόματ'α ὅσπον ἔργον
ἡ ὑπόθεσι ὡς τὴν Γερουσία. Κοιτολογίς, δὲν πῆραν
καιρός ὅσπον τὸν ἐξουκομμοῖσαν ἀπὸ καὶ μὲ τῶν
καὶ μὲ παρᾶτες, καὶ ἀπὸ τᾶτες δὲν ἔχει καὶ ἡ σπῆρα
τοῦ κεφάλι του... Καὶ τώρα αὐλεῖται σὸν σπῆντο
αὐτὸς μὲ τὴν γυναικα καὶ τὰ παιδιά του. Ἐ, καὶ
τὸν κάμω τὸ γινῶκα μου...

Τὸ δεύτερον παιδί μου—τὸν κακόμοιρον! τι τὰ θέ-
λετε; ἡ τύχη δὲν τοῦ χαμογελεῖ! Καρσίζικος πᾶσι
τοῦ ὅπου καὶ ἂν στρίψῃ ἡ ἀποτυχία τὸν προσημ-
νει. Πῆγε καὶ ἀγόρασε αὐτὸς—ἔπεισε ἡμῶν τοῦ αὐτο-
γινῶ! Πῆγε καὶ ἀγόρασε πρόβατα γὰρ παρῆματα—πῆ-
σανε τὰ ζᾶ καὶ φροσῆσαν. Ἀρχισαν νὰ ἐκτελεστοῖν
καρσίζικα—ἀντιελεῖνε ἡ ζῆστα καὶ δὲν ἔπεισε κατὰ
ἐκεῖνο τὸν χεμῶνα! Παράξενη διαβόληση, βρὲ παι-
διά! Ἄν τυχὸν καὶ κοινάξῃ μεσ' σὸν ποτάμι—πᾶσι
σὸν ἄμα θὰ φροσῆσανε τὰ πρόματ'α! Γ' αὐτὰ καὶ γινῶ-
σκέρτικα λιγὰς καὶ ἐγὼ καὶ τὸν εἶπα: «Ἐχονε γινῶ-
κα μου τὸ σὸν συμβούλιον; Νὰ πάρεις τὰ παιδιά σου καὶ
τὴν γυναικα σου καὶ νάρθεις σπῆνι μου.

Τὸ τρίτον παιδί μου—τὸν κακόμοιρον! τι τὰ θέ-
λετε; ἡ τύχη δὲν τοῦ χαμογελεῖ! Καρσίζικος πᾶσι
τοῦ ὅπου καὶ ἂν στρίψῃ ἡ ἀποτυχία τὸν προσημ-
νει. Πῆγε καὶ ἀγόρασε αὐτὸς—ἔπεισε ἡμῶν τοῦ αὐτο-
γινῶ! Πῆγε καὶ ἀγόρασε πρόβατα γὰρ παρῆματα—πῆ-
σανε τὰ ζᾶ καὶ φροσῆσαν. Ἀρχισαν νὰ ἐκτελεστοῖν
καρσίζικα—ἀντιελεῖνε ἡ ζῆστα καὶ δὲν ἔπεισε κατὰ
ἐκεῖνο τὸν χεμῶνα! Παράξενη διαβόληση, βρὲ παι-
διά! Ἄν τυχὸν καὶ κοινάξῃ μεσ' σὸν ποτάμι—πᾶσι
σὸν ἄμα θὰ φροσῆσανε τὰ πρόματ'α! Γ' αὐτὰ καὶ γινῶ-
σκέρτικα λιγὰς καὶ ἐγὼ καὶ τὸν εἶπα: «Ἐχονε γινῶ-
κα μου τὸ σὸν συμβούλιον; Νὰ πάρεις τὰ παιδιά σου καὶ
τὴν γυναικα σου καὶ νάρθεις σπῆνι μου.

Τὸ τέτατον παιδί μου—τὸν κακόμοιρον! τι τὰ θέ-
λετε; ἡ τύχη δὲν τοῦ χαμογελεῖ! Καρσίζικος πᾶσι
τοῦ ὅπου καὶ ἂν στρίψῃ ἡ ἀποτυχία τὸν προσημ-
νει. Πῆγε καὶ ἀγόρασε αὐτὸς—ἔπεισε ἡμῶν τοῦ αὐτο-
γινῶ! Πῆγε καὶ ἀγόρασε πρόβατα γὰρ παρῆματα—πῆ-
σανε τὰ ζᾶ καὶ φροσῆσαν. Ἀρχισαν νὰ ἐκτελεστοῖν
καρσίζικα—ἀντιελεῖνε ἡ ζῆστα καὶ δὲν ἔπεισε κατὰ
ἐκεῖνο τὸν χεμῶνα! Παράξενη διαβόληση, βρὲ παι-
διά! Ἄν τυχὸν καὶ κοινάξῃ μεσ' σὸν ποτάμι—πᾶσι
σὸν ἄμα θὰ φροσῆσανε τὰ πρόματ'α! Γ' αὐτὰ καὶ γινῶ-
σκέρτικα λιγὰς καὶ ἐγὼ καὶ τὸν εἶπα: «Ἐχονε γινῶ-
κα μου τὸ σὸν συμβούλιον; Νὰ πάρεις τὰ παιδιά σου καὶ
τὴν γυναικα σου καὶ νάρθεις σπῆνι μου.

Τὸ πέμπτον παιδί μου—τὸν κακόμοιρον! τι τὰ θέ-
λετε; ἡ τύχη δὲν τοῦ χαμογελεῖ! Καρσίζικος πᾶσι
τοῦ ὅπου καὶ ἂν στρίψῃ ἡ ἀποτυχία τὸν προσημ-
νει. Πῆγε καὶ ἀγόρασε αὐτὸς—ἔπεισε ἡμῶν τοῦ αὐτο-
γινῶ! Πῆγε καὶ ἀγόρασε πρόβατα γὰρ παρῆματα—πῆ-
σανε τὰ ζᾶ καὶ φροσῆσαν. Ἀρχισαν νὰ ἐκτελεστοῖν
καρσίζικα—ἀντιελεῖνε ἡ ζῆστα καὶ δὲν ἔπεισε κατὰ
ἐκεῖνο τὸν χεμῶνα! Παράξενη διαβόληση, βρὲ παι-
διά! Ἄν τυχὸν καὶ κοινάξῃ μεσ' σὸν ποτάμι—πᾶσι
σὸν ἄμα θὰ φροσῆσανε τὰ πρόματ'α! Γ' αὐτὰ καὶ γινῶ-
σκέρτικα λιγὰς καὶ ἐγὼ καὶ τὸν εἶπα: «Ἐχονε γινῶ-
κα μου τὸ σὸν συμβούλιον; Νὰ πάρεις τὰ παιδιά σου καὶ
τὴν γυναικα σου καὶ νάρθεις σπῆνι μου.

Τὸ ἕκτον παιδί μου—τὸν κακόμοιρον! τι τὰ θέ-
λετε; ἡ τύχη δὲν τοῦ χαμογελεῖ! Καρσίζικος πᾶσι
τοῦ ὅπου καὶ ἂν στρίψῃ ἡ ἀποτυχία τὸν προσημ-
νει. Πῆγε καὶ ἀγόρασε αὐτὸς—ἔπεισε ἡμῶν τοῦ αὐτο-
γινῶ! Πῆγε καὶ ἀγόρασε πρόβατα γὰρ παρῆματα—πῆ-
σανε τὰ ζᾶ καὶ φροσῆσαν. Ἀρχισαν νὰ ἐκτελεστοῖν
καρσίζικα—ἀντιελεῖνε ἡ ζῆστα καὶ δὲν ἔπεισε κατὰ
ἐκεῖνο τὸν χεμῶνα! Παράξενη διαβόληση, βρὲ παι-
διά! Ἄν τυχὸν καὶ κοινάξῃ μεσ' σὸν ποτάμι—πᾶσι
σὸν ἄμα θὰ φροσῆσανε τὰ πρόματ'α! Γ' αὐτὰ καὶ γινῶ-
σκέρτικα λιγὰς καὶ ἐγὼ καὶ τὸν εἶπα: «Ἐχονε γινῶ-
κα μου τὸ σὸν συμβούλιον; Νὰ πάρεις τὰ παιδιά σου καὶ
τὴν γυναικα σου καὶ νάρθεις σπῆνι μου.

Τὸ ἕβδοτον παιδί μου—τὸν κακόμοιρον! τι τὰ θέ-
λετε; ἡ τύχη δὲν τοῦ χαμογελεῖ! Καρσίζικος πᾶσι
τοῦ ὅπου καὶ ἂν στρίψῃ ἡ ἀποτυχία τὸν προσημ-
νει. Πῆγε καὶ ἀγόρασε αὐτὸς—ἔπεισε ἡμῶν τοῦ αὐτο-
γινῶ! Πῆγε καὶ ἀγόρασε πρόβατα γὰρ παρῆματα—πῆ-
σανε τὰ ζᾶ καὶ φροσῆσαν. Ἀρχισαν νὰ ἐκτελεστοῖν
καρσίζικα—ἀντιελεῖνε ἡ ζῆστα καὶ δὲν ἔπεισε κατὰ
ἐκεῖνο τὸν χεμῶνα! Παράξενη διαβόληση, βρὲ παι-
διά! Ἄν τυχὸν καὶ κοινάξῃ μεσ' σὸν ποτάμι—πᾶσι
σὸν ἄμα θὰ φροσῆσανε τὰ πρόματ'α! Γ' αὐτὰ καὶ γινῶ-
σκέρτικα λιγὰς καὶ ἐγὼ καὶ τὸν εἶπα: «Ἐχονε γινῶ-
κα μου τὸ σὸν συμβούλιον; Νὰ πάρεις τὰ παιδιά σου καὶ
τὴν γυναικα σου καὶ νάρθεις σπῆνι μου.

Τὸ ὄγδον παιδί μου—τὸν κακόμοιρον! τι τὰ θέ-
λετε; ἡ τύχη δὲν τοῦ χαμογελεῖ! Καρσίζικος πᾶσι
τοῦ ὅπου καὶ ἂν στρίψῃ ἡ ἀποτυχία τὸν προσημ-
νει. Πῆγε καὶ ἀγόρασε αὐτὸς—ἔπεισε ἡμῶν τοῦ αὐτο-
γινῶ! Πῆγε καὶ ἀγόρασε πρόβατα γὰρ παρῆματα—πῆ-
σανε τὰ ζᾶ καὶ φροσῆσαν. Ἀρχισαν νὰ ἐκτελεστοῖν
καρσίζικα—ἀντιελεῖνε ἡ ζῆστα καὶ δὲν ἔπεισε κατὰ
ἐκεῖνο τὸν χεμῶνα! Παράξενη διαβόληση, βρὲ παι-
διά! Ἄν τυχὸν καὶ κοινάξῃ μεσ' σὸν ποτάμι—πᾶσι
σὸν ἄμα θὰ φροσῆσανε τὰ πρόματ'α! Γ' αὐτὰ καὶ γινῶ-
σκέρτικα λιγὰς καὶ ἐγὼ καὶ τὸν εἶπα: «Ἐχονε γινῶ-
κα μου τὸ σὸν συμβούλιον; Νὰ πάρεις τὰ παιδιά σου καὶ
τὴν γυναικα σου καὶ νάρθεις σπῆνι μου.

Τὸ ἔνατον παιδί μου—τὸν κακόμοιρον! τι τὰ θέ-
λετε; ἡ τύχη δὲν τοῦ χαμογελεῖ! Καρσίζικος πᾶσι
τοῦ ὅπου καὶ ἂν στρίψῃ ἡ ἀποτυχία τὸν προσημ-
νει. Πῆγε καὶ ἀγόρασε αὐτὸς—ἔπεισε ἡμῶν τοῦ αὐτο-
γινῶ! Πῆγε καὶ ἀγόρασε πρόβατα γὰρ παρῆματα—πῆ-
σανε τὰ ζᾶ καὶ φροσῆσαν. Ἀρχισαν νὰ ἐκτελεστοῖν
καρσίζικα—ἀντιελεῖνε ἡ ζῆστα καὶ δὲν ἔπεισε κατὰ
ἐκεῖνο τὸν χεμῶνα! Παράξενη διαβόληση, βρὲ παι-
διά! Ἄν τυχὸν καὶ κοινάξῃ μεσ' σὸν ποτάμι—πᾶσι
σὸν ἄμα θὰ φροσῆσανε τὰ πρόματ'α! Γ' αὐτὰ καὶ γινῶ-
σκέρτικα λιγὰς καὶ ἐγὼ καὶ τὸν εἶπα: «Ἐχονε γινῶ-
κα μου τὸ σὸν συμβούλιον; Νὰ πάρεις τὰ παιδιά σου καὶ
τὴν γυναικα σου καὶ νάρθεις σπῆνι μου.

Τὸ δέκατον παιδί μου—τὸν κακόμοιρον! τι τὰ θέ-
λετε; ἡ τύχη δὲν τοῦ χαμογελεῖ! Καρσίζικος πᾶσι
τοῦ ὅπου καὶ ἂν στρίψῃ ἡ ἀποτυχία τὸν προσημ-
νει. Πῆγε καὶ ἀγόρασε αὐτὸς—ἔπεισε ἡμῶν τοῦ αὐτο-
γινῶ! Πῆγε καὶ ἀγόρασε πρόβατα γὰρ παρῆματα—πῆ-
σανε τὰ ζᾶ καὶ φροσῆσαν. Ἀρχισαν νὰ ἐκτελεστοῖν
καρσίζικα—ἀντιελεῖνε ἡ ζῆστα καὶ δὲν ἔπεισε κατὰ
ἐκεῖνο τὸν χεμῶνα! Παράξενη διαβόληση, βρὲ παι-
διά! Ἄν τυχὸν καὶ κοινάξῃ μεσ' σὸν ποτάμι—πᾶσι
σὸν ἄμα θὰ φροσῆσανε τὰ πρόματ'α! Γ' αὐτὰ καὶ γινῶ-
σκέρτικα λιγὰς καὶ ἐγὼ καὶ τὸν εἶπα: «Ἐχονε γινῶ-
κα μου τὸ σὸν συμβούλιον; Νὰ πάρεις τὰ παιδιά σου καὶ
τὴν γυναικα σου καὶ νάρθεις σπῆνι μου.

Τὸ ἑκάτον παιδί μου—τὸν κακόμοιρον! τι τὰ θέ-
λετε; ἡ τύχη δὲν τοῦ χαμογελεῖ! Καρσίζικος πᾶσι
τοῦ ὅπου καὶ ἂν στρίψῃ ἡ ἀποτυχία τὸν προσημ-
νει. Πῆγε καὶ ἀγόρασε αὐτὸς—ἔπεισε ἡμῶν τοῦ αὐτο-
γινῶ! Πῆγε καὶ ἀγόρασε πρόβατα γὰρ παρῆματα—πῆ-
σανε τὰ

ΦΡΑΝΣΟΑ ΜΠΟΥΣΣΕ Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΗΔΟΝΟΥ ΕΠΟΧΗΣ ΠΟΜΠΑΔΟΥ

Ποτέ καλλιτέχνης δὲν προσηρμόσθη τελειότερον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του, ὅσον ὁ Παρισινὸς τῶν Παρισίων, ὁ αὐτόχθων, Φρανσουά Μπουσσέ, ὁ ζωγράφος τῆς ἡδονῆς, τῆς χάριτος, τῆς ωραίας γραμμῆς, τῆς ροδολεύκου σαρκός, τῶν παχουλῶν ἑρώτων, τῶν ποιητικῶν καὶ ἐξιδανικευμένων τοπίων τῶν ρόδων τοῦ Τριανόν καὶ τῶν βασιλισσῶν ποιμενίδων τῶν Βερσαλλιών. Ὁ 18' αἰὼν διὰ τὴν Γαλλίαν, ἦτο μία ἀποκορύφωσις τῆς ἀφρόντιδος, φιληδόνου, φιλοπαίγμονος ζωῆς. Ἡ ἀριστοκρατία ιδίως, ἀκολουθομένη ἀπὸ τὴν ἀστικήν τάξιν, μὴ καθυστέρουσαν καθόλου εἰς μίμῃσιν, ἔζη μίαν ζωὴν ἔξω τοῦ πλαισίου τῆς ἐργασίας καὶ τῆς μελέτης. Τὰ παλάτια τῶν βασιλέων καὶ περιγίπων, τὰ μέγαρα τῶν ἀριστοκρατῶν καὶ τῶν πλουσίων ἀστῶν ἦσαν ἡ σκηνή, ἐπὶ τῆς ὁποίας μία ψεύτικη ζωὴ ἐξετυλίγετο, καλύπτουσα μὲ ἕνα μανδύα, διήθεν ποιήσεως καὶ τέχνης, φιληδόνου, ἀνευ φροντίδων, ἀνευ σκέψεων, καὶ ἀνευ ἐνδοιασμῶν, πανημέριον καὶ παννύχιον διασκεδᾶσιν. Καὶ βεβαίως εἰς μίαν τοιαύτην ζωὴν, ἔπρεπε ἕνα ἀνάλογον πλαίσιον, ἕνα ἀνάλογο διάκοσμο, μία συντονισμένη τέχνη.

Καὶ ἕνα πλήθος καλλιτεχνῶν, προικισμένων μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνευ ἀξίας, ἀλλὰ κάποτε μὲ τάλαντον καὶ καλλιτεχνικήν διάθεσιν, ἐκόσμηε τὰ μέγαρα αὐτὰ τῶν διασκεδάσεων καὶ τῶν ἐρωτικῶν καταφυγίων, ἐσχεδίαζε κήπους καὶ τοὺς ἐστόλιζε μὲ τὰ ἀγνὰ ἄνθη, μάρτυρας ἀκουσίους μίᾳς ζωῆς μὲ ψευδὴ κατεῦθυνσιν καὶ ἐπίπλαστον ἐμφάνισιν.

Ὁ Φρανσουά Μπουσσέ (Boucher) ἐγεννήθη τῷ 1703 εἰς τὸ κέντρον τῶν Παρισίων, ἀπὸ παρισινῶν γονεῖς. Ἦτο τέλειος Παρισινός, εὐπλεως ὁ ἴδιος ἀπὸ τὰς διαθέσεις τῆς ἐποχῆς του, μυημένος εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐποχῆς του.

Μικρός, ἔδειξεν ἐξαιρετικὴν ἰδιοφυΐαν διὰ τὴν ζωγραφικὴν καὶ ἐμαθίτευσεν εἰς τὸ περίφημον ἐργαστήριον τοῦ Λεμουάν καὶ κατόπιν προσεκολλήθη εἰς τὸν χαρακτὴν Μπάρμπα — Κάρε, γνωστὸν διὰ τὰ διακοσμητικὰ πανῶ, «θέσεις» λεγόμενα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ λίαν περιζήτητα καὶ ἀπαραίτητα κοσμήματα τῶν ἀστικῶν καὶ βασιλικῶν ἀνακτόρων. Ἡ ἐπιτυχία του ἄρχισεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὰ πρῶτα σχέδιά του ἦσαν εἰκόνες διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας τοῦ Ντανιέλ καὶ ἄλλαι πολλαὶ διακοσμητικαὶ συνθέσεις καὶ χαλκογραφίαι ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Βαττώ, ὁ ὁποῖος ἐξήσκησε μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς τέχνης του.

Εἴκοσι μόλις ἐτῶν ἔλαβε τὸ βραβεῖον τῆς Ρώμης. Μετὰ δύο ἔτη ἐταξίδευσεν ἐκεῖ καὶ ἐπέστρεψε ταχέως εἰς τὸ Παρίσι, τὸ ὁποῖον τὸν ἀνεζήτη. Κατὰ τὴν διαμονὴν του εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐπεσκέφθη καὶ τὴν Βενετίαν, ὅταν ἐμεσουράνει ὁ μέγας χρωματιστὴς Πέπολο. Ὁ Μπουσσέ τὸν ἐθαύμαζε καὶ ἔφερεν εἰς τὸ Παρίσι πολλὰ ἀντίγραφα τῶν ἔργων του.

Ἡ πελατεία τῶν μεγιστάνων, τῶν περιγίπων καὶ τῶν πλουσίων ἀστῶν ἐγέμισε τὸν Μπουσσέ μὲ χρήματα καὶ δόξαν καὶ ἔζησεν εὐτυχῆς, περιζήτητος, μὲ τὸν τίτλον τοῦ «ζωγράφου τοῦ Βασιλέως» μέχρι τοῦ 1770, ἀφῆσας πλῆθος συνθέσεων ποιμενικῶν, μυθολογικῶν καὶ ἀγροτικῶν, πολλὰ τοπία καὶ προσωπογραφίας.

Τὸν τίτλον τοῦ ζωγράφου τοῦ Βασιλέως, ἔλαβε λίαν ἀργά, τριάνοντα ἔτη ἀφ' ὅτου εἰσῆλθεν εἰς

τὴν ἀκαδημίαν, δηλαδή κατὰ τὸ 1704, ἀλλὰ κατ' ὅλον τὸ προηγηθέν διάστημα ἦτο ὁ εὐνοούμενος τῶν Ἀνακτόρων, ὁ ζωγράφος τῆς Κυρίας Πομπιδούρ καὶ διδάσκαλός της εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Διότι εὗρισκαν καιρόν μετὰ δύο ἑορτῶν, δύο ἐκδρομῶν καὶ προγευμάτων ἐπὶ τῆς χλόης τοῦ Τριανόν, καὶ ὅτε πολλὰς δύο ἐρωτικῶν συνεντεύξεων, νὰ καλλιεργῶν τὴν τέχνην αἱ Βασιλίσσαι ἐκείναι τῆς ἐδωμοτυπίας καὶ τῶν ἐρώτων.

Ὁ Μπουσσέ εἶχεν ἀπαράμιλλον εὐκολίαν καὶ ἐπολλαπλασίαζε τοὺς διακοσμητικούς του πίνα-

Ἡ ἀποκοιμηθεῖσα ποιμενίς

(Συλλογὴ Wallace, Λονδίνου)

Ἡ Μοῦσα τῆς Ζωγραφικῆς

(Πινακοθήκη Γλασκώβης)

κας μὲ εὐκολίαν ἀναπαραγωγῆς κονίκλων. Βεβαίως ἡ κριτικὴ ἔχει ἐνδοιασμούς διὰ τὴν εὐκολίαν αὐτὴν τέχνην, τὴν τρεπούσαν τοὺς ὀφθαλμούς, ἔζην πρὸς τὰ μύχια αἰσθήματα τῆς ζωῆς, ἀλλὰ συντονισμένη μὲ τὴν ζωὴν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῆς μὴ πολυσκοτεινῆς διὰ τὴν φιλοσοφίαν, ἀφοῦ ὁ οἶκος ἐδέρμαινε τὸσον καλά τὸν ἐγκέφαλον, ἡ καρδιά ἐλιπαρῶμεν ἀπὸ τὸν μέγιστον μαλθακότητος λυγρὸν καὶ τὰ ρόδα τοῦ Τριανόν ἐσχημάτιζαν τὸς εὐρωπαικούς κρυφῶνας διὰ τοὺς φευγαλέους καὶ ἐπικουρεῖν ἐρωτας, μοναδικὴν ἐνασχόλησιν τῶν κομψῶν καὶ δαντελλοσολίστων

Ὁ ἄσκαυλος

(Μουσεῖον τοῦ Λούβρου)

εὐγενῶν καὶ τῶν ἐξαυλωμένων ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν ἔσωτα καὶ ἡδονὴν ποσότητων γυναικῶν.

Βεβαίως τὰ ἔργα τοῦ Μπουσσέ παρουσιάζουν πολλὰ χάσματα εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς μελέτης τῆς φύσεως. Ἀλλὰ, ποῖος δὲ τοῦ ἀνηθῆ μίαν ποιητικὴν συγκάλυψιν τῆς ἀστικῆς ζωῆς, ποῖος δὲ τοῦ ἀνηθῆ ὅτι προσεπάθησε νὰ ἐξιδανικέσῃ τὴν χαλαρὴν ἐκείνην ἀντίληψιν τοῦ ζῆν; Ἐπὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς τῆς φιληδόνου ἔροιπεν ἕνα ποιητικὸν μανδύαν καὶ ἐκάλυπτεν ὅ,τι ἄσχημον ὑπῆρχεν εἰς αὐτήν. Ἐβλεπεν ὅ,τι ἔλαμπε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅ,τι ἀκτινοβολοῦσε, ἤμβλυσε τὰς ἀκρίβειας τῶν ρόδων. Ἐβλεπε τριγύρω του μόνον καλλόν, σάρκας ζυμωμένης μὲ γάλα καὶ ρόδα. Ἐννοοῦντα πάντοτε σελανίζοντα καὶ κρύπτοντα ὑπὸ ἕνα ὑποκύανον, ὑπέρογιον φῶς ὅ,τι ἦτο εἰς ἀπόστασιν καὶ θὰ ἤθελε κόπον διὰ νὰ κατανοηθῇ. Τὸν οὐρανὸν ἐσπείρε μὲ ροδόπλαστους καὶ παχουλούς ἑωπιδεῖς περισσώτερον παρὰ ἀγγέλους. Ἦτο τέλος πάντων ὁ ἐκποδωπὸς τῆς ἐποχῆς του. Καὶ μέσα εἰς τὸ πλαίσιον ἐκείνου ποτέτι νὰ κριθῇ διὰ νὰ μὴ ἀδινῇ; Ἐκαμε κατὰχρησιν γυνωδότης καὶ ἐκολάκευε τὰ μάτια μὲ κάποιον ψεύδος τεχνικόν. Ἀλλὰ ὅταν ἐξετάσωμεν τὰ πολυπληθῆ του σχέδια μὲ τὰς χρωματιστὰς μολυβδίδας καὶ τὰς σενκουῖνας του, δὲν θὰ ἐλέγχαμεν τὴν ἀλήθειαν ἂν ἡνοῦμεθα ὅτι καὶ καλλιτεχνικὴ συγκίνησις καὶ θρησκευτικὴ τέχνης ἐκρύπτοντο ὑπὸ τὴν διὰ τοὺς πολλούς καλανεμένην ἐπίφασιν.

Τὸ διακοσμητικὸν πνεῦμα τοῦ Μπουσσέ, ἐφάνη πολὺ περισσότερον ὅτε τὸ ἐφήμοσε εἰς τὴν Βασιλικὴν βιομηχανίαν τῶν Ταπήτων τοῦ Μπουσσέ. Διευθυντὴς τῶν ἐργοστασίων αὐτῶν τοῦ Κρότος ἦτο ὁ Οὐντρώ. Ἡ συνεργασία του μὲ τὸν Μπουσσέ τοῦ ἔδωκε τόσην φήμην, ὥστε μετ' ὀλίγον ἐκλήθη νὰ διευθύνῃ τὰ ἐργοστάσια τῶν ταπήτων τοῦ Γκομπλέν. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Μπουσσέ ἠκολούθησε καὶ ἐκεῖ τὸν Οὐντρώ καὶ πολλὰ Γκομπλέν εἶνε ὑφασμένα ἐπὶ σχεδίων τοῦ Μπουσσέ, περιζήτητα τώρα ἀκόμη περισσότερον καὶ πληρωνόμενα ἀντὶ ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ὁ Μπουσσέ ἐνυμφεύθη μίαν καλλονὴν τῆς ἐποχῆς του μόλις δεκαεπτά ἐτῶν, τὴν Μαρίαν Μπουζώ. Τὴν ὥραιαν αὐτὴν γυναῖκα εὐρίσκειν πάντοτε ὑπόδειγμα εἰς ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Μπουσσέ. Ἦτο ὁ τύπος τῆς καλλονῆς τῆς ἐποχῆς τῆς κατὰ τὸ ἀνδρόν, μετὰ ζωντανῶν ὄντων καὶ ἀγαλμάτων τῆς Σαξονίας. Ἡ γυναῖκα τοῦ ἦτο καὶ μινιατούριστ καὶ ἀφῆκε πολλὰς μινιατούρας ἀπὸ ἔργα τοῦ στυλίου της.

Ὁ Μπουσσέ ἐξήσκησε μεγίστην ἐπίρροιν ἐπὶ τῶν συγχρόνων του. Ἐκτός τῶν μαθητῶν του, μετὰ τῶν ὁποίων εἶνε καὶ ὁ υἱός του, οἱ ζωγράφοι κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Μπουσσέ, μινυμένοι, καὶ πολλὰς ἀντιγράφοντες τὰ ἔργα του, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ ἀποδόσουν τὰς λεπτομέρειας τῶν μελοδραματικῶν σκηνοθεσιῶν του. Μετέβαλον τὸσον πολὺ τὸν χαρακτῆρα τῆς διακοσμητικῆς ἐκείνης ζωγραφικῆς, ὥστε ἐγένιν ἀγνώριστος καὶ μαλθακὴ πλαδαρότης. Ἡ κατάπτωσις αὐτὴ ἔφερε τὴν ἐπαναστάσιν τοῦ Δαυὶδ καὶ τὴν καταδίκην ὅλης ἐκείνης τῆς τέχνης, ἡ ὁποία μὲλον τοῦτο ἔχει νὰ δεῖξῃ ἕνα Φρανσουά, ἕνα Βαττώ, ἕνα Λατενρ, ἕνα εὐσεβέδητον Σαρντέν καὶ τέλος ἕνα Μπουσσέ.